

**ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ
ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ**

ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

**ΣΤΗΝ ΠΡΟ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ
ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ
ΓΙΑ ΤΑ
«ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ
ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ»**

Αθήνα, 3 Μαρτίου 2000

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Μια συζήτηση στην Βουλή για τις ελευθερίες του πολίτη και την δημοκρατία πρέπει να αποτελεί κορυφαίο γεγονός της κοινοβουλευτικής διαδικασίας.

Τα δημοκρατικά δικαιώματα και οι ελευθερίες κατακτήθηκαν και εμπεδώθηκαν στην χώρα μας με μακρούς αγώνες και θυσίες.

Αυτοί οι αγώνες γενιών Ελλήνων επιβάλλουν σε όλους μας αίσθημα συνέπειας, αίσθημα ευθύνης, αίσθημα τιμής απέναντι στις κατακτήσεις που σήμερα όλοι απολαμβάνουμε τους καρπούς τους.

Γι' αυτό, η ιστορική παρακαταθήκη αγώνων και θυσιών δεν αποτελεί εξουσιοδότηση για μικροκομματικούς χειρισμούς από κανένα κόμμα. Οι ελευθερίες κατακτώνται για όλους τους Έλληνες και ανήκουν σε όλους τους πολίτες.

Στο ζήτημα των ελευθεριών και των δικαιωμάτων, η συμπεριφορά όλων των πολιτικών δυνάμεων είναι αποφασιστική, όχι μόνον στην τήρηση κάποιων τύπων ενός νομικού και θεσμικού πλαισίου. Τα δημοκρατικά δικαιώματα και ελευθερίες αποτελούν συστατικό στοιχείο του δημόσιου βίου. Η ποιότητα της δημοκρατίας προσδιορίζεται αποφασιστικά από την λειτουργία αυτών των δικαιωμάτων σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Προσδιορίζεται από το πως ο

καθένας μας είτε ως πολίτης, είτε σε συλλογικό επίπεδο, είτε ως πολιτικό κόμμα προάγει την λειτουργία τους.

Η παράταξή μας είναι υπερήφανη γιατί ιστορικά έχει συνυφανθεί με τους αγώνες για την κατάκτηση και διεύρυνση των δημοκρατικών, ατομικών και συνδικαλιστικών ελευθεριών του Έλληνα πολίτη.

Οι απαρχές της γέννησής μας ταυτίζονται με τον αγώνα για την δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα κατά την διάρκεια της χούντας και πιο πριν.

Από το 1981, ως σήμερα, η πορεία του ΠΑ.ΣΟ.Κ., στο διάστημα που ασκεί την διακυβέρνηση της χώρας, είναι ταυτισμένη με την προώθηση της ισονομίας και ισοπολιτείας σε όλα τα επίπεδα.

Συγκρουστήκαμε και ανατρέψαμε κάθε μορφή αυταρχισμού που διατηρήθηκε στο ελληνικό κράτος και μετά την δημοκρατική μεταπολίτευση του 1974. Καταργήσαμε διακρίσεις. Αποκαταστήσαμε την ισονομία. Και όχι μόνον αυτό. Μεταβάλλαμε ριζικά την δομή της κρατικής εξουσίας, έτσι ώστε να αναπτυχθούν ισχυρές και αυτόνομες πρωτογενείς και δευτεροβάθμιες εξουσίες.

Αναφέρω χαρακτηριστικά την διαμόρφωση του θεσμικού πλαισίου που επέτρεψε την ανάπτυξη ενός ακηδεμόνευτου από το κράτος συνδικαλιστικού και συνεταιριστικού κινήματος.

Στην ίδια κατεύθυνση κινήθηκε η αποκέντρωση και αποσυγκέντρωση της κεντρικής εξουσίας προς την νομαρχιακή και τοπική αυτοδιοίκηση.

Ενισχύσαμε ταυτόχρονα, με αποφασιστικές νομοθετικές παρεμβάσεις την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης. Ποτέ άλλοτε στην πολιτική ιστορία της χώρας μας η Δικαιοσύνη δεν ήταν τόσο θωρακισμένη απέναντι σε τυχόν κυβερνητικές χειραγωγήσεις όσο σήμερα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η υπόθεση των ανθρωπίνων και των δημοκρατικών δικαιωμάτων, δεν μπορεί να υποταγεί σε καμιά πολιτική επιδίωξη. Όταν τα δημοκρατικά δικαιώματα θεωρούνται μέσο, πρόσχημα για την άσκηση πολιτικής και όχι σκοπός της πολιτικής, τότε χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή. Γιατί καμιά πολιτική επιδίωξη, κανένα πολιτικό ή κοινωνικό πρόγραμμα, καμιά ουτοπία, δεν δικαιώνεται, όταν αγνοεί τα δικαιώματα και περιφρονεί την συλλογική και ατομική αυτονομία. Όταν αγνοεί ότι τα δικαιώματα είναι ίδια για όλους και ότι τα δικαιώματα δεν υποτάσσονται σε ελαστικές χρήσεις ως προς την αξία τους.

Η εμπειρία μας από την κατάρρευση των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού που επί δεκαετίες θεωρούσαν την πολιτική σκοπιμότητα ως κυρίαρχο στόχο στον οποίο όφειλαν

να υπακούουν τα δικαιώματα, είναι ένα ιστορικό μάθημα για την ανθρωπότητα.

Πρέπει κάθε στιγμή να μας θυμίζει ότι η πολιτική είναι το μέσο και τα δικαιώματα ο σκοπός. Όχι το αντίστροφο!

Η κυβέρνησή μας ούτε πιστεύει, ούτε συμφωνεί με την προσχηματική επίκληση των δικαιωμάτων για την επιδίωξη άλλων σκοπών. Δική μας θέση είναι ότι τα δικαιώματα αποτελούν την ουσία της δημοκρατίας. Τα δικαιώματα είναι σύμφωνα με την ανθρώπινη υπόσταση. Προσδιορίζουν την συνθήκη του πολίτη και του ανθρώπου. Πιστεύουμε ότι τα δικαιώματα είναι η βάση της ισονομίας και δεν είναι ούτε «αστικά» ούτε «προλεταριακά» ή οτιδήποτε άλλο.

Τα δικαιώματα συνιστούν μία απόλυτη αξία. Δεν υπόκεινται σε σχετικισμούς. Δεν μπαίνουν στην κλίνη του Προκρούστη. Δεν ερμηνεύονται ελαστικά, ούτε ισχύουν για κάποιους ως προνόμιο και για κάποιους άλλους ως καταναγκασμός.

Στην βάση αυτή, η κυβέρνηση μας έχει επιδείξει ένα δημιουργικό έργο, πρωτόγνωρο στην ιστορία της ελληνικής πολιτείας.

Επιτρέψτε μου να αναφερθώ στις σημαντικότερες τομές της περιόδου 1996 ως σήμερα:

1. Καθιερώσαμε νέους, ανεξάρτητους από την Κυβέρνηση, θεσμούς προστασίας των δικαιωμάτων και ενισχύσαμε ουσιαστικά τους ήδη υπάρχοντες. Ο Συνήγορος του Πολίτη

αποτελεί πια σημείο αναφοράς για τον ταλαιπωρημένο από την κακοδιοίκηση πολίτη. Αποτελεί τον παραστάτη του. Η Αρχή για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων και το ΕΣΡ δεν διστάζουν να συγκρουσθούν με ισχυρά ιδιωτικά κέντρα εξουσίας, κέντρα εξουσίας που απειλούν, κατ'εξοχήν στις μέρες μας, την ελευθερία των πολιτών, χρησιμοποιώντας και πάλι ως πρόσχημα δήθεν δικαιώματά τους.

2. Επίσης καθιερώσαμε την Εθνική Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου -στην οποία συμμετέχουν όλες ανεξαιρέτως οι πολιτικές δυνάμεις- ως ένα πραγματικό «παρατηρητήριο» για την προστασία των δικαιωμάτων στη χώρα μας, καθώς και την Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής. Έτσι αποδεικνύουμε την εγρήγορσή μας για ζητήματα που θα δοκιμάσουν στο άμεσο μέλλον τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον, αλλά και με την ίδια τη βιολογική του υπόσταση.

3. Για πρώτη φορά αναπτύξαμε δεσμούς συνεργασίας της Πολιτείας με τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, αναδεικνύοντας ως βασικό στοιχείο της πολιτικής μας την ενίσχυση της κοινωνίας των πολιτών. Οι Μ.Κ.Ο. αποτελούν σήμερα τον πιο δυναμικό παράγοντα για την προστασία των δικαιωμάτων σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Πρόθεσή μας είναι να ενισχύσουμε ακόμη περισσότερο αυτή την πολιτική στο μέλλον. Γιατί εκείνο που μας

ενδιαφέρει είναι η ενεργοποίηση των ίδιων των πολιτών στην υπόθεση της υπεράσπισης των δικαιωμάτων. Για μας πρέπει πρώτα και κύρια η ίδια η κοινωνία να συνειδητοποιήσει όσο πιο γρήγορα γίνεται τη σημασία τους.

4. Προχωρήσαμε με τόλμη στην εκκαθάριση της νομοθεσίας από υπολείμματα άλλων εποχών, που διαιώνιζαν διακρίσεις μεταξύ των πολιτών. Την εμπλουτίσαμε αποφασιστικά, κυρώνοντας σημαντικά διεθνή κείμενα για την προστασία των δικαιωμάτων, όπως το Σύμφωνο του ΟΗΕ για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, το Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου για την κατάργηση της ποινής του θανάτου, τη Σύμβαση για τα δικαιώματα και τη Βιοϊατρική.

5. Προτείναμε, εξάλλου, την εισαγωγή νέων δικαιωμάτων στο Σύνταγμα, όπως το δικαίωμα της πληροφόρησης, το δικαίωμα προστασίας προσωπικών δεδομένων, το δικαίωμα στην αντίρρηση συνείδησης (το οποίο κατοχυρώσαμε ήδη σε νομοθετικό επίπεδο, παρά τις αντιδράσεις που υπήρξαν), το δικαίωμα στο περιβάλλον, το δικαίωμα προστασίας από βιοϊατρικούς πειραματισμούς, τα δικαιώματα των μεταναστών (για τα οποία έχουμε ήδη ετοιμάσει και σχετικό νομοσχέδιο, που θα κατατεθεί άμεσα στη νέα Βουλή). Τις προτάσεις μας υιοθέτησε ήδη η Βουλή. Το Σύνταγμά μας θα εμπλουτισθεί έτσι σύντομα σε αυτές, όπως επιβάλλει η σημερινή εποχή.

6. Αλλά και στο επίπεδο της πράξης, επιλέξαμε το δρόμο της προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών από τον δρόμο της καταστολής των κινητοποιήσεων κάθε είδους. Κάποιοι μας κατηγορήσαν γι' αυτό, ισχυριζόμενοι ότι υπήρξαν φαινόμενα έξαρσης της εγκληματικότητας. Κι όμως, η παρουσία της αστυνομίας σε στιγμές έντασης, όπως αυτές των γιορτασμών του Πολυτεχνείου, των μαθητικών κινητοποιήσεων πέρυσι και φέτος, των κινητοποιήσεων για τον πόλεμο στο Κοσσυφοπέδιο, καθώς και εκείνης για την επίσκεψη Κλίντον αναγνωρίστηκε και χαιρετίστηκε από την ελληνική κοινωνία. Όλοι παραδέχονται ότι επιδείχθηκε σύνεση και τηρήθηκε το μέτρο, που αφενός εγγυήθηκε την ασφάλεια των πολιτών που δεν συμμετείχαν στις κινητοποιήσεις αυτές, και, αφετέρου, επέτρεψε την ελεύθερη έκφραση κάθε φωνής διαμαρτυρίας. Είμαστε περήφανοι, γιατί σε δύσκολες στιγμές, σε στιγμές που δεν είχαν γνωρίσει άλλες κυβερνήσεις, αποδείξαμε έμπρακτα την προσήλωσή μας στο σεβασμό των δικαιωμάτων, κερδίζοντας την ελληνική κοινωνία στο κρίσιμο αυτό ζήτημα για την ποιότητα της δημοκρατίας μας.

7. Αναδείξαμε, τέλος, ως κύριο άξονα της εξωτερικής μας πολιτικής την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η χώρα μας αποτελεί ήδη δραστήριο μέλος των διεθνών οργανισμών προστασίας των δικαιωμάτων, συμμετέχει ενεργά σε αυτούς και αναλαμβάνει πρωτοβουλίες. Αλλάζει

έτσι η παραδοσιακή μίζερη εικόνα του απομονωμένου «φτωχού συγγενή» που δεν έχει γνώμη για το πώς διαμορφώνονται οι διεθνείς σχέσεις, που δεν ενδιαφέρεται τελικά για τις σταθερές αξίες του σύγχρονου πολιτισμού.

Η Ελλάδα διεκδικεί ρόλο εγγυητή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε περιφερειακό επίπεδο, και ο ρόλος αυτός αναγνωρίζεται από όλους. Χρειάζεται, άραγε, να θυμηθούμε τη γενική αναγνώριση για τη βοήθειά μας στους χειμαζόμενους λαούς της Βαλκανικής και τη συμμετοχή της ελληνικής δύναμης στη Βοσνία, την Αλβανία και το Κόσοβο; Τί άλλο δείχνει αυτό το παράδειγμα, από το ότι, όταν πιστεύεις στην ιδέα της ειρηνικής συμβίωσης και συνεργασίας των λαών με βάση την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα, γίνεσαι σεβαστός από όλους στο σημερινό κόσμο;

Αλλά η συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι συμμετέχουμε σε διεθνή συστήματα προστασίας των δικαιωμάτων έχει και μια άλλη διάσταση. Μας επιτρέπει να στεκόμαστε κριτικά απέναντι στο εαυτό μας, να προσπαθούμε διαρκώς να βελτιωνόμαστε και να παραμερίσουμε οριστικά την αυτιστική στάση που μας διακατείχε στο παρελθόν και σκίαζε το διεθνές μας κύρος. Σήμερα διεθνείς οργανισμοί, αλλά και Μ.Κ.Ο., όπως η Διεθνής Αμνηστία, χαιρετίζουν την πολιτική της χώρας απέναντι στα δικαιώματα των μειονοτήτων.

Κυρίες και κύριοι, συνάδελφοι,

Η κυβέρνησή μας είτε στα λόγια, είτε στην συμπεριφορά, είτε με ένα ρωμαλέο νομοθετικό έργο, προασπίζει έμπρακτα την εμπέδωση και διεύρυνση των ατομικών και συλλογικών ελευθεριών των πολιτών.

Σε ένα δημοκρατικό πολίτευμα όμως η ποιότητα της δημόσιας ζωής προσδιορίζεται και από την αντιπολίτευση. Γιατί μπορεί η κυβέρνηση να έχει την κύρια και διακριτή ευθύνη της. Αλλά η ίδια η φύση της δημοκρατίας προσδιορίζει και τους αντίστοιχους βαθμούς ευθύνης της αντιπολίτευσης στην σχέση της με τους θεσμούς.

Ρωτάω λοιπόν:

Όλοι οι Έλληνες είδαν στην τηλεόραση το μπλοκ των διαμαρτυρομένων κατά της επίσκεψης του Προέδρου Κλίντον να επιχειρεί να σπάσει την αστυνομική γραμμή κατά την διάρκεια της επίσκεψής του.

Αυτή η πρώτη γραμμή των αστυνομικών ήταν άοπλη, χωρίς καν τον εξοπλισμό ατομικής προστασίας των αστυνομικών.

Το είδε καθαρά ο τελευταίος Έλληνας πολίτης.

Και όμως: Αυτοί που επέλεξαν και προκάλεσαν την σύγκρουση, δεν είχαν καν το θάρρος της πολιτικής ευθύνης να αναλάβουν τις συνέπειες των επιλογών τους.

Αντίθετα έκαναν το άσπρο - μαύρο, μιλώντας για αυταρχισμό της κυβέρνησης και επίθεση της Αστυνομίας, βγάζοντας την

«ουρά τους απέξω» ενώ γνώριζαν από πριν, τί ανεξέλεγκτους κινδύνους είχε η επιλογή της σύγκρουσης στην οποία επέμεναν ως το τέλος.

Είναι αυτό προστασία των δικαιωμάτων; Είναι αυτό ένδειξη ευθύνης; Για τέτοια ζητήματα εγκαλούμαστε σήμερα;

Είναι αυταρχισμός κατά ορισμένα κόμματα η προστασία της σχολικής λειτουργίας και παρουσίας; Μπορεί μία μειοψηφία να επιβάλλει με τη βία επιλογές στην πλειοψηφία; Μπορεί οποιοσδήποτε να καταστρέφει τα σχολεία; Και τί σχέση έχει αυτό με τα δικαιώματα;

Όταν τα δικαιώματα δεν συνδέονται με την ατομική και συλλογική ευθύνη προάσπισής τους, τότε μπορεί να καταλήξουν σε αυθαίρετη άσκηση βίας. Άσκηση βίας που μπορεί να αναγνωρίζεται από ορισμένους κομματικούς «επαγγελματίες» των κινητοποιήσεων και όχι από την κοινωνία.

Και το ΚΚΕ που ζήτησε αυτή την συζήτηση πρέπει να προσέξει διπλά: γιατί η κατάχρηση των δικαιωμάτων για μικροκομματικό όφελος και «επαναστατική γυμναστική» εκτρέφει έναν κοινωνικό φασισμό, μια ροπή σε αντιπαραθέσεις και εχθρότητα στην κοινωνία που, στο τέλος, απαξιώνουν την αξία της κινητοποίησης. Και την αξία των δικαιωμάτων που επικαλούνται.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η λειτουργία της δημοκρατίας στην χώρα μας είναι εδραιωμένη στον απόλυτο σεβασμό των δημοκρατικών δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Δεν υπάρχει σήμερα ο κρατικός αυταρχισμός του παρελθόντος. Νομικά και θεσμικά η λειτουργία των δικαιωμάτων είναι θωρακισμένη σε οποιαδήποτε προσπάθεια αλλοίωσης ή χειραγώγησης από οποιονδήποτε.

Εμείς θα συνεχίσουμε το δρόμο με τους πολίτες συνομιλητές και συμμάχους στην κριτική εγρήγορση για τις ελευθερίες και την δημοκρατία.

Θα κριθούν όμως πολύ αυστηρά εκείνες οι δυνάμεις που χρησιμοποιούν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες ως πρόσχημα, υποβαθμίζοντας τον στόχο της δημοκρατίας σε μέσο των μικροκομματικών τους τακτικών.